

Pauls Aldiņš

Infektologs, hepatologs

RSU Infektoloģijas un
dermatoloģijas katedras
lektors

Paula Stradiņa klīniskā
universitātes slimnīca
Tāl. 67069280;
www.stradini.lv

GUNA ZVIRBULE SARUNĀ AR INFEKTOLOGU, HEPATOLOGU PAULU ALDIŅU

VĪRIETIS UN HIV

Pauls Aldiņš – Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas infektologs. Ārsts ar apjomīgu un ilggadēju pieredzi darbā ar cilvēka imūndeficīta vīrusa jeb HIV inficētajiem pacientiem. Savos izteikumos – apbrīnojami strukturēts un precīzs, tāpēc saruna par HIV un vīriešiem tieši ar viņu. Profesionāli konkrēta un vienlaikus – cilvēcīga.

Divas trešdaļas Latvijas HIV inficēto pacientu ir vīrieši. Oficiālā mūsu valsts statistika ziņo par 8000 inficēto, lai gan Pasaules Veselības organizācijas eksperti mudina Latviju rēķināties ar daudz lielāku skaitli. Tas nozīmē, ka daudzi HIV pozitīvie cilvēki nemaz nezina, ka ir inficēti. “Es ar pilnu atbildību gribu uzsvērt – nekad nav iespējams izmeklējumus veikt par daudz, nosakot HIV klātbūtni organismā. To var darīt tikai par maz. Un Latvijā mēs izmeklējam par maz. Daudz par maz. Tāpēc – ja ir kādas šaubas, aizdomas vai simptomi, ar izmeklējumiem vilcināties nedrīkst!” – uzsver Pauls Aldiņš.

– UN TOMĒR... ES ATKAL IEDOMĀJOS KĀDU NOPŪŠAMIES UN SAKĀM – NU, ATKAL PAR TO HIV, PIETIEK TAČU REIZ, LAI VIŅI PAŠI TUR SAVĀ “PULCIŅĀ DZĪVOJAS”!

– Vēlreiz uzsveru – mēs esam sabiedrība, kurā ir milzum daudz HIV inficēto personu. HIV mūsu valstī jau sen vairs nav nekāda retā slimība. Mums kā sabiedrībai jābeidz izlikties – pietiek to neredzēt un slēpt zem noslēpumainības plīvura. Arī pašiem HIV pozitīvajiem cilvēkiem vajadzētu pārtraukt baidīšanos un izvairīšanos – jo būs mazāk slepenības un stigmatizā-

cijas (arī pašstigmatizācijas), jo pacientiem būs vieglāk laikus saņemt nepieciešamo aprūpi un iemācīties sadzīvot ar šo infekciju. Un vēl – infekcijas slimību gadījumā nedrīkst lietot jēdzienus “vainīgs” un “vaina”. Infekcijas slimība var skart ikvienu – tā nešķiro ne pēc naudas maka biezuma vai plānuma, ne augstākās izglītības diplomu skaita vai citiem parametriem. Tā vienkārši notiek, bet tā nekādā gadījumā nav kāda vaina.

– KĀDS PAŠLAIK IR HIV INFCĒTS PACIENTS LATVIJĀ?

– HIV pozitīvi ir gan jauni vīrieši, gan vīrieši cienījamajos gados un pusmūžā. Arī viņu izglītības līmenī un sociālajā statusā ir vislielākā dažādība. Tie ir stereotipi un aizspriedumi, ka HIV inficētajam vajadzētu būt kādām noteiktām ārējām pazīmēm – nākušam ne no tās labākās sociālās vides, atkarīgam no kaitīgiem paradumiem utt. Atļaušos apgalvot, ka patiesībā šie aplamie pieņēmumi valda ne tikai sabiedrībā, bet arī ārstniecības personu vidū – un nereti tas ir iemesls vēlīnai infekcijas diagnostikai, kad jau ir AIDS un ārstēšanas pozitīvas prognozes vairs nav iespējamas, un, par spīti medicīnu pūlēm, slimības progresija ir neapturama. Paanalizējot šos gadījumus un pētot novēlotus infekcijas atklāšanas iemeslus, nereti ir redzams, ka dažādu aplamu priekšstatu un nepamatotu pieņēmumu dēļ šiem pacientiem nav laikus veikti HIV testi, jo viņi neizskatījās pēc tādiem, kurus šī “nepareizā diagnoze” varētu piemeklēt.

– 21. GADSIMTĀ MĒS PAR HIV VAIRS NERUNĀJAM KĀ PAR FATĀLU SLIMĪBU...

– HIV infekcija mūsdienās ir hroniska mūžilga slimība. Tātad, ja kādam šodien šī infekcija tiek atklāta, tas nozīmē, ka ar to būs jāsadzīvo visu dzīvi. Tajā pašā laikā šī ir unikāla slimība, lai gan tai ir salīdzinoši neilga vēsture – nepilni četrdesmit gadi. Protī, HIV infekcijas ārstēšanas iespējas mūsdienās ir izcilas.

Ar HIV
VAR
inficēties:

MAN IR HIV

Vai būsi man līdzās?
Es neesmu tev bīstams

Ar HIV
NEVAR
inficēties:

Tātad, ja pacientam diagnoze ir noteikta laikus un viņš agrīnā slimības stadijā (neilgi pēc inficēšanās) ir gatavs sākt ārstēšanos un precīzi ievērot visus ārsta norādījumus, viņa dzīves kvalitātes un ilguma prognozes ir gluži tādas pašas kā cilvēkam, kurš nav HIV inficēts. Viņš nekādā ziņā nav zudis ne ģimenei, ne sabiedrībai un var pildīt visas tās pašas lomas (arī tēva) kā jebkurš vesels cilvēks.

- JŪS TEICĀT - HIV INFEKCIJAS ĀRSTĒŠANAS IESPĒJAS MŪSDIENĀS IR IZCILAS. ARĪ LATVIJĀ?

- Jā, arī Latvijā. Ārstēšana mūsdienās nozīmē vienlaicīgu vairāku medikamentu lietošanu, tikai ar to atšķirību, ka tie bieži vien ir ietilpināti vienā tabletē, - zāļu attīstītāji un ražotāji ir spējuši panākt to, ka, iedzerot vienu tableti vienu reizi dienā, pacients patiesībā uzņem trīs, četras vai atsevišķos gadījumos pat piecas ķīmiskās vielas, kas, savstarpēji sadarbojoties, mazina vīrusa slodzi viņa organismā un atjauno imūnās sistēmas noturību. Medikamentu blakusparādības ir salīdzinoši nelielas - zināmas un vairumā gadījumu labi kontrolējamas. Tātad terapijai līdzestīgs HIV infekcijas pacients var dzīvot tikpat pilnvērtīgi un laimīgi kā jebkurš cits cilvēks, nejutot šīs slimības radīto apgrūtinājumu un problēmas. Proti, HIV pozitīvs cilvēks savā ziņā kļūst par HIV negatīvu - sekmīgas ārstēšanas rezultātā pacienta asins analīzēs HIV vīruss nav atrodams, t.i., vīrusa slodze ir nenosakāma. Citiem vārdiem sakot, vīruss viņa organismā aizvien vēl atrodas, taču ir labi noslēpies un "aizmidzis" kā lācis ziemā. Ja terapija kādu iemeslu dēļ tiek pārtraukta, vīruss dažu nedēļu vai mēnešu laikā "pamodīsies" un slimība atkal sevi pieteiks sajūtāmā veidā.

- NENOSAKĀMA VĪRUSA SLODZE - KO TAS NOZĪMĒ PACIENTAM UN PĀRĒJIEM: TUVINIEKIEM, SABIEDRĪBAI?

- Svarīgi saprast - ja vīrusa nav asinīs, tā nav arī cilvēka citos bioloģiskajos šķidrums, tostarp seksuālajos. Šādā gadījumā vīrietis intīmās attiecībās, kurās netiek lietots prezervatīvs, vīrusu nevar nodot savai partnerei - ir daudz pētījumu datu, kas to apliecina. Ne velti saistībā ar HIV tiek lietots termins "terapija profilakses nolūkā" (angliski - *treatment as prevention*) - jā, efektīvas profilaktiskās vakcīnas, kas spētu pasargāt no cilvēka imūndeficīta vīrusa, vēl nav, taču ir izcili medikamenti, kas spēj nodrošināt to, ka infekcijas pārnese nav iespējama. No sabiedrības veselības viedokļa tas ir milzu sasniegums.

Ar HIV
VAR
inficēties:

MAN IR HIV

AGIHAS

**Vai būsi man līdzās?
Es neesmu tev bīstams**

Ar HIV
NEVAR
inficēties:

- VAI HIV VAJADZĒTU LIKT VIENĀ GROZIŅĀ AR CITĀM SEKSUĀLI TRANSMISĪVĀM SLIMĪBĀM?

- Ja cilvēks ir bijis situācijā, kurā inficējies ar vienu seksuāli transmisīvu infekciju, viņam ir bijusi tikpat liela iespēja inficēties arī ar jebkuru citu seksuāli transmisīvu infekciju. Tieši tik vienkārši! Un tāpēc ir svarīgi veikt iespējami plašu pārbažu spektru, izslēdzot iespējamo slimību klātbūtni. Un vēl - pašlaik diagnostikas un ārstēšanas iespējas paplašinās, jo ar HIV pacientiem infektologi strādā arī P. Stradiņa slimnīcā un klīnikā "Gaiļezers", ne tikai Latvijas Infektoloģijas centrā. Starp citu, drīzumā HIV pacientu aprūpi nodrošinās arī ambulatorās iestādes Liepājā un Daugavpilī.

• Kopš HIV epidēmijas sākuma publiskajā telpā par un ap šo slimību ir cirkulējuši bezgala daudzi negatīvi un aplami priekšstatī un pieņēmumi, un ikviens no mums lielākā vai mazākā mērā no tiem ir ietekmējies, vienlaikus uz sevi šīs infekcijas risku neattiecinot. Turklāt HIV jau sen ir pārkāpis tā sauktās un sākotnēji zināmās riska grupu robežas un tam pakļauti esam mēs visi – neatkarīgi no dzimuma, vecuma, izglītības, sociālā stāvokļa un seksuālās orientācijas. Tieši tāpēc – HIV tests reizi gadā būtu jāveic ikvienam, tas novērstu novēlotu infekcijas atklāšanu un terapijas sākšanu, mazinātu tās izplatības riskus.

• Sajūtas saistībā ar HIV pozitīvo statusu var mainīties dienu no dienas. Tā ir dabiska reakcija uz stresu, šoku un negaidīto dzīves pavērsienu. Dažubrīd iespējams ieslīgt sērās, dažubrīd – atkal ļauties gaišākām sajūtām. Un tas ir normāli – vairums cilvēku, kuriem nākas sadzīvot ar hronisku vadāmu slimību, izjūt šādus kāpumus un kritumus. Nevienam nav izņēmums, tāpēc jācenšas pieņemt sevi un katru dienu tādu, kāda tā ir, pakāpeniski pierodot pie šīm dzīves pārmaiņām un atrodot labāko sadarbības veidu.

• HIV ir **tikai infekcija** – gripai vai hepatītam līdzīgs vīruss, nevis morāls notiesājums vai sods! Dzīve turpinās un var būt pilnvērtīga un jēgpilna arī ar šo diagnozi. Dzīve turpinās jeb, kā teiktu Fredijs Merkūrijs: šovam jāturpinās (*the show must go on!*).

Ja Tu meklē atbalstu, padomu un sapratni...

**NEKLUSĒ!
PIEZVANI vai UZRAKSTI–
PARUNĀSIMIES, SATIKSIMIES...**

Sievietēm: 24801359;

agihass_women@inbox.lv;

www.facebook.com/AGIHASwomen

Vīriešiem: 20207737;

agihassju@inbox.lv;

www.facebook.com/BiedribaAGIHAS

www.agihass.lv

KONFEKTES

ZEFĪRS

LEDENES

KONFEKTES

ZEFĪRS

HIV

ir starp mums*

TESTĒJIES! ĀRSTĒJIES! **DZĪVO!**

Lai saņemtu personiska rakstura medicīniskus ieteikumus, konsultējieties ar veselības aprūpes speciālistu.

*Latvijā ir augstākais jaunatklāto HIV gadījumu skaits uz 100 000 iedzīvotājiem (avots:
<http://balthiv.com/statistikas-dati-par-hiv-aids-baltija/statistikas-dati-baltijas-valstis-2018-gada-1-janvaris> (skatīts: 05/2018)

Sagatavoja: GlaxoSmithKline Latvia SIA, Dunties iela 3, Rīga, LV-1013, Latvija ©2018 GSK vai licenciārs. LV/HIV/0019/18; Sagatavots: 05/2018.